

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

15. P. Alex. Rhodius Tunchin. miss. fundater.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

cao vela explicuit Martij duodecimo anni 1627. assumpto secum P. Alexandro Rhodio, & (quæ ei præfecit suffectus Hieronymo Rodrigues, Provinciae Inspector Palmerius, P. Petro Marchesio. Apostolica huius missionis honorem Rhodio conciliauit peritia linguæ Tunchinensis, virtus egregia claræque Palmerio perspecta. Potuitque omnino inter summos Euangelij præcones merito celebrari, si par studio animarum, & strenuitati operum indefessæ, prouidentia adfuisset, quæ Apostolici muneris pars est si minus primaria, certè primariis proxima. Hanc ipsi laudem aut abstulit aut multum imminuit, quod pietatis suæ feruidis motibus se tradens penitens, consecraretur ingenti animo præfentes solum quæstus; in futurum nihil prospiceret, nec pronis hinc sequi occurreret malis; ex quo etiam illa quæ benè ac mente optima geruntur, sæpè die vno multorum annorum labores decoquunt. Cùmque hoc malum morbus naturæ sit, proinde vix vnquam sanabilis, vnum id suppetit vt operariis qui eo laborant priuentur missiones, quod tandem Rhodio factum est, quanquam ne sic quidem obuiam itum damnis Macai ab illo, post Romæ, tùm alibi profectis, relicta vbiq; sui memoria parum laudabili, quod bonæ menti par, non afferret in rebus gerendis iudicium, seque vnum ad illas Consiliarium adhiberet. Navigatione vsi sunt maximè procellosa, præsertim ad Insulam Hainam, scopulis, syrtibus, & naufragiis famosam, semel deprimi fundo, & mergi cœptos, demissæ in aquas S. Xauerij seruarunt reliquiæ cui sua olim pericula orantes memorabant quibus mare illud toties consecrarat. Aliàs funestam ipso eius in ortu procellam, repentino Deo sereno discussit. Sexto die ad insulam applicant, seu montes dixeris præter quos nihil in ea soli, sinuque se sub insulæ angulum reducto muniunt aduersus tempestatem quam videbatur nox ingruens minari. Sudo postridiè, & aperto mane, mirantur se calu secundiori nauigasse, quàm arte industriæque potuissent, & ad ora Cuambangi consistere, portus capacis, & commodi quem duo scopuli duobus oppidis subiecti complectuntur. Hunc portum Iosephi nomine dixerunt, quod esset is dies Mattis Virginis sponso sacer, eadèmq; appellatione nobilitarunt ex oppidis alterum, à quo primum fuerant deprehensi: adsunt siquidem inde conuulsi à Mandarinis viri in lembis leuibus; rogant qui? unde? quæ causa venerint? & si mercatores; cuiusmodi, cuiusve pretij merces ferant? satisfecerant rogatis Lusitani, cùm è sponda nauis Rhodius; & mihi sunt inquit, merces aliæ propriæ, quas nequaquam venales, sed gratuitas huc tuli, nihilo tamen viliores quàm animi salus, & sempiterna in cælo post mortem beatitas; securusque in idem argumentum aliquantò fusiùs dicere, attentissimum patiter, & mirabundum habuit auditorem quod tantis de rebus Tunchinensi lingua elegantissimè, homo externus loqueretur; cuius seminis grana tamen si per pauca videbimus fructa suo minimè caruisse. Hinc de præcipuis Mandarinus Comite Lusitano Regem adit, nunciaturus de appulsa nauis. Tunchinum

15.
P. Alex. Rhodius Tunchin. miss. fundater.

16.
Tunchini
Regnum, si-
tus, guber.
&c.

Rebellio in
Sinis aeterna

cuiusmodi regnum sit, quibus, illic populi moribus, legibus, reli-
gionibus, & artibus viuant, abundè opinor, ex iis patet quæ de Co-
cincina & Sinis præmissi, quorum olim pars fuere Tunchinenses; si-
quid erit peculiare Tunchino, iis locis reddam, ad quorum intelligentiam
fecerint. Hic illa tantùm breuiter indico vnde aditus fiat ad hanc
historiam clarior. Vt vox Pechin, aulam ad Septentrionem; Nan-
chin aulam ad austrum significat; sic Tunchin aulam ad Orientem si-
tam, haud quidem Sinarum comparatione, sed aliarum ab occasu mul-
tarum regionum, quæ retrò actis quondam seculis ad Sinas artino-
bant; quod enim non possent negotia confici, nisi mensium multorum
itineribus permolestis, seu Pechini forent, seu Nanchini tractanda,
(aulis regni eiusdem duabus) stabilita est aula Tunchinensis, seu iuri-
dicum tribunal ex quo causæ Occidentalium, & negotia penderent.
Diuisis autem longo temporum lapsu, ex Monarchia Sinarum, Regnis
bello partis, seque sibi suam in propriam ditionem subindè asserenti-
bus; vltimò Tunchinum rebellauit, quod rebellionem non tanta fauisset
longinquitas, octingentis ferè, quoad monumenta suggerunt, ab hinc
annis; idque repetendæ studio libertatis, tam pertinaci & deliberato,
vt Præfectorum Sinensium strage promiscua iugum excusserint; signis
que professi manifesto aliam à Sinis originem, solutos nodo (quod ser-
uant hodièque) capillos à vertice, in humeros sparserint; calceos Sinas
pro gradu, & meritis varios, profus abiecerint, incedantque ex imò
nudis nunc etiam pedibus, quod nullo suo incommodo ita nostri vlu-
pant, plantis, aliquot post menses in callum duratis, vt iis deinòdè im-
pedimento sint calcei, aded est corpus vtramvis in partem docile. Mu-
tata, caput, & pedum velut scena, planèque Sinas à plantis ad ver-
ticem exuti nomen etiam Regno commutarunt, & Annam pro Tun-
chino dixerunt, quod australem quietem apud eos sonat. Qui verb
tunc Sinis imperabat, tranquillam segnitiam, bello anteponeus, Tun-
chinum & pacem tributo perpetuo trienni vendidit. Nisi forte melius
dixerim emisse: duplo enim Sinensi stant carius munera quæ Tunchi-
nensis muneribus rependit, & in eius legatos prodiga effundit maiesta-
te, quam Tunchinensi triennis illa cum tributo clientelæ suæ professio
Tunchinum igitur iam per se Regnum, Iunnam respicit à Septentrio-
ne, vnâ ex quindecim Sinarum Prouinciis, cum parte aliqua Ciu-
canæ, quæ & ipsa quondam ad Tunchinum spectauit, nunc à se Re-
gnum efficit angustum, Quansienti Sinarum Prouinciæ contiguum.
Occidentem versus habet montium Moi tractus continentes; ab Austro
Cocincinam, rebellionem item ab eo scissam, & ab Oriente maris Si-
num, in quem capacibus ostiis influit ingens amnis qui urbem regiam
Checium alluit; miliaribus septem in longum porrectam; & fere to-
tidem in latum; & habitatorum millione vt scribunt confertam. Ne-
gant alij urbem esse, sed campestram aulam; habitatores, non ciues sed
aduenas; pro sua quemque libidine vel commodo mobiles, nunquam
dici